

Inventarisatie van standpunten over kernenergie in de programma's van politieke partijen voor de Tweede Kamerverkiezingen op 22 november 2023.

Laka analyseert, informeert en activeert

Stichting Laka heeft alle programma's voor de Tweede Kamerverkiezingen van november 2023 nageplozen over standpunten m.b.t. kernenergie.

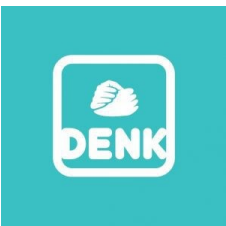

Alle passages over kernenergie vanaf 1952, toen 'atoomenergie' voor het eerst in een programma werd genoemd, zijn hier te vinden.

1		<p><u>Rust geven. Grenzen stellen</u> <i>Verkiezingsprogramma 2023-2027</i></p>	<p>Een schone toekomst: We vernieuwen onze energievoorziening waarbij kernenergie een grote rol zal spelen en we niet meer afhankelijk zijn van de grillen van onvrije landen. Ondernemers gaan profiteren van deze schone en betaalbare energievoorziening, nieuwe verdienmodellen en een gelijk speelveld. We gaan grotendeels elektrisch rijden en onze schepen en vliegtuigen gaan over op schone brandstoffen. En we bouwen aan een sterke, innovatieve agrarische sector die juist samenwerkt met de natuur. Zo kunnen ze allebei floreren in ons mooie land</p> <p>We gaan aan de slag met moderne en veilige kerncentrales Kernenergie is onmisbaar in een klimaatneutrale samenleving. Daarom zetten we de huidige plannen door en gaan we volop door met het bouwen van nog meer kerncentrales.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ We gaan vooroplopen in kernenergie. We zetten de bouw van de twee grote kerncentrales door. Maar om volledig schone en betrouwbare elektriciteit te produceren zorgen we ervoor dat we zo snel mogelijk op vier grote kerncentrales inzetten. Daarnaast gaan we ook locaties en plannen ontwikkelen voor extra kerncentrales richting 2050. De overheid kan door publiek-private partnerschappen bijdragen aan de realisatie van nieuwe kerncentrales in Nederland en faciliteert dit via een staatsdeelneming. ▶ We houden de kerncentrale in Borssele open. We verlengen de levensduur van de bestaande kerncentrale in Borssele. Deze centrale zou moeten sluiten in 2033, maar kan nog jaren CO₂-vrije elektriciteit leveren. ▶ We zetten in op kleine kerncentrales. Small Modular Reactors (SMR's) zijn onderdeel van een nieuwe ontwikkeling die een rol kan spelen in de verduurzaming van verder landinwaarts gelegen gebieden en de industrie. De overheid moet daarom ook alle noodzakelijke randvoorwaarden creëren voor SMR's om gebouwd te kunnen worden in Nederland. We doen alle noodzakelijke onderzoeken om SMR's in Nederland mogelijk te maken en we faciliteren de bouw ervan. Dit doen we samen met provincies die hier interesse in hebben. ▶ Versterking en uitbouw van nucleaire kennis en onderzoek. We zorgen ervoor dat er onder andere bij toezichthouders en vergunningverleners voldoende kennis aanwezig is over nucleaire energie. Ook zetten we op universiteiten en hogescholen onderzoeksprogramma's op. We investeren ook in nieuwe innovatieve technieken als thorium.
2		<p><u>Nieuwe energie voor Nederland</u> <i>Verkiezingsprogramma 2023-2027</i></p>	<p>Wij bouwen aan nieuwe energie (...) Om een stabiele CO₂-vrije energievoorziening te hebben, kunnen we geen technieken uitsluiten. Ook kernenergie niet. Kernenergie is duur, niet hernieuwbaar en zorgt voor gevaarlijk afval. Tegelijkertijd levert het veel CO₂-vrije energie met weinig ruimtegebruik. Wij gaan door met de voorbereidingen voor de</p>

			<p>bouw van twee nieuwe centrales. Hierbij zorgen we dat er vanaf het begin veel aandacht is voor de mensen in de omgeving van de nieuwe kerncentrales, voor de ontmanteling aan het eind van de levensduur en voor de eindberging van nucleair afval, zodat we toekomstige generaties niet met problemen opzadelen. Daarbij zorgen wij ook voor transparantie van de vereiste subsidiering en financiële steun en garanties voor en tijdens de exploitatie, de eerlijke verdeling van de kosten van die steun over alle energiegebruikers en beperken we de versturende werking van deze gesubsidieerde dure kernstroom op de activiteiten van andere duurzame stroomaanbieders. Daarnaast moet vooraf zeker gesteld zijn dat de overheid tegen een redelijke vergoeding van restwaarde tot sluiting van centrales over kan gaan wanneer een schoner en goedkoper duurzaam energiesysteem voorhanden en door de overheid gewenst is. Daarnaast stimuleren we de ontwikkeling van nieuwe technieken, zoals thoriumreactoren en kleine centrales (SMR's).</p>
3		<p>Samen voor een hoopvolle toekomst Verkiezingsprogramma 2023-2027</p>	<p>1.1 Ambitieuw en rechtvaardig klimaatbeleid (...)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geen nieuwe kerncentrales. Het Expert Team Energiesysteem 2050 liet zien dat tegen de tijd dat nieuwe kerncentrales operationeel zijn, het aanbod van hernieuwbare energie uit zon en wind-op-zee dusdanig groot is dat kerncentrales nauwelijks nog een rol van betekenis spelen in ons energiesysteem. Daarom zetten wij de gereserveerde € 5 miljard voor de bouw van nieuwe kerncentrales anders in. Met extra investeringen in duurzame energie en voldoende opslagcapaciteit hoeft de levensduur van kerncentrale Borssele niet verlengd te worden. Kosten voor het opruimen van kernafval worden niet bij de gemeenschap neergelegd.
4	 <p>PARTIJ VOOR DE VRIJHEID</p>	<p>Nederlanders weer op 1 Verkiezingsprogramma 2023-2027</p>	<p>Klimaat en energie (...)</p> <p>Onze kolen- en gascentrales behoren tot de modernste en schoonste ter wereld. Houd ze open. De PVV is ook voor het snel bouwen nieuwe kerncentrales.</p>
5		<p>Recht doen Verkiezingsprogramma 2021-2025</p>	<p>Top 10 CDA-prioriteiten 7 – Met onze plannen voor een groene industriepolitiek en de bouw van kleine kerncentrales zorgen we voor een duurzame toekomst voor onze kinderen. Klimaatbeleid moet ambitieus, realistisch en sociaal zijn, zodat banen en bedrijven voor Nederland blijven behouden. (...)</p> <p>32 Rechtvaardige energietransitie 5.2. We gaan extra aandacht besteden aan energiebesparing en we blijven investeren in windenergie (bij voorkeur op zee), zonne-energie, duurzame biomassa, waterstof, biogas, aardwarmte, aquathermie en schone brandstoffen. Naast veel duurzame energie hebben we ook kernenergie nodig. We gaan door met de bouw van twee nieuwe kerncentrales met aandacht voor de voorwaarden die lokaal worden gesteld. Aanvullend gaan we aan de slag met kleine, modulaire kernreactoren. 5.2.1. In het budget voor bouw van kerncentrales wordt relevant budget opgenomen voor onderzoek naar en realisatie van projecten voor significant sneller neutraliseren en afbreken van nucleair afval.</p>

6		<p>Nu de mensen Verkiezingsprogramma 2023-2027</p>	<p>3 Een schoon land (...) • Kernenergie is pas duurzaam als er een milieuveilige oplossing is voor de opslag van kernafval en er internationaal sprake is van duurzame winning van grondstoffen. Kernenergie kan daarom nu niet als alternatieve energiebron worden ingezet.</p>
7		<p>Programma van hoop, optimisme en herstel Verkiezingsprogramma 2023-2027</p>	<p>(Kern)energie & innovatie (...) FVD wil ook inzetten op onderzoek naar gesmoltenzout-reactoren. Dit is een vorm van kernenergie waarbij thorium (in plaats van uranium) als brandstof wordt gebruikt. Deze nieuwe vorm van kernenergie biedt vele voordelen en één daarvan is dat er nauwelijks afval overblijft. Nederland kan met deze innovatieve techniek koploper zijn in de wereld. De NRG in Petten is de enige locatie ter wereld waar proeven gedaan kunnen worden en daar is inmiddels ook veel kennis aanwezig. Deze koppositie mogen we nooit uit handen geven.</p> <p>Wij willen: (...) • Kernenergie stimuleren door middel van het scheppen goede langetermijn randvoorwaarden; inzetten op bouw van twee nieuwe kernreactoren. Investeren in onderzoek naar gesmoltenzoutreactoren (thorium). • Het besluit tot sluiting van onze hypermoderne kolencentrales terugdraaien. • Windmolenparken en zonneparken ontmantelen, niet alleen om zo kostbare landbouw-, natuur- en bouwgrond te herwinnen maar ook om het esthetisch aanzicht van ons mooie Nederlandse landschap te herstellen.</p>
8	 <p>Partij voor de Dieren</p>	<p>Een wereld te herwinnen Verkiezingsprogramma 2023-2027</p>	<p>Stop met investeren in schijnoplossingen (...) • Nederland bouwt geen nieuwe kerncentrales en bestaande centrales worden zo snel mogelijk gesloten. Kerncentrales komen te laat, de bouw duurt jaren terwijl de klimaatcrisis nu actie vergt. Het kost miljarden aan belastinggeld, die we beter kunnen steken in het sneller terugdringen van de uitstoot. En het is immoreel om toekomstige generaties met nog meer kernafval op te zadelen. (...) • Waterstof op basis van fossiele brandstoffen of kernenergie staan we niet toe. Alleen groene waterstof kan onderdeel zijn van de Nederlandse energietransitie.</p> <p>Europa en internationale solidariteit (...) • Nederland pleit ervoor dat de EU kernenergie, aardgas en houtige biomassa niet langer aanmerkt als 'hernieuwbare' en duurzame energiebronnen.</p>
9		<p>Nieuwe verbondenheid Verkiezingsprogramma 2023</p>	<p>3.2 • Klimaat en energie (...) • Kernenergie. Gelet op de nadelen van kernenergie (met name de afvalproblematiek) hebben duurzamere vormen van energie onze voorkeur. Gezien de urgentie van het uitfasen van gas en kolencentrales zal kernenergie, inclusief twee nieuwe toekomstige centrales, een integraal (tijdelijk) onderdeel van het Nederlandse energiesysteem dienen te zijn. Dit mede gezien de noodzaak tot een robuust, betaalbaar, betrouwbaar en duurzaam energiesysteem en de recente sterk veranderde globale geopolitieke situatie. Hierbij voorzien we zeer veilige afvalopslag mogelijk binnen de EU zoals recent gerealiseerd in</p>

			<p>Onkalo Finland. De kerncentrale in Borssele kan, mits veilig en verantwoord, langer openblijven. Deze centrale mag op termijn vervangen worden om een stabiele basis te vormen voor het tot stand brengen van een duurzaam systeem waarvan wind en zon de basis zijn.</p>
10		<p>Toekomst.nu Verkiezingsprogramma 2021</p>	<p>2.2 Een Europese Energie Unie (...) 2.2.2 Kernenergie in de energiemix</p> <p>Met kernenergie vergroten we in eerste instantie de leveringszekerheid van energie, kunnen we meer stroom op minder oppervlak produceren, én stabiliseren we het energienet. De discussie die nu gevoerd wordt over kernenergie is verouderd: er wordt ontzettend veel geïnnoveerd in de kernenergiesector en er worden nieuwe soorten kerncentrales ontwikkeld. Deze zijn veilig en draaien op bijvoorbeeld oud kernafval. Daarom willen we ons, net als een groot deel van de Europese lidstaten, inzetten voor een rol van kernenergie in de energiemix van de toekomst.</p> <ul style="list-style-type: none"> • We maken de bouw van meerdere nieuwe, kleine kerncentrales verspreid over het land juridisch mogelijk. Deze kunnen grote industrieterreinen continu voorzien van CO2-neutrale stroom. Daarnaast steunen we de plannen voor twee grote kerncentrales die nu in Borssele worden gebouwd. • Er komen ambitieuze, Europese afspraken over goede, definitieve opslag van kernafval. Met de uitbreiding van kerncentrales in de EU wordt de vraag naar opslag groter. Als elk land dit voor zichzelf gaat doen, brengt dit enorme en onnodige kosten met zich mee. • Maatschappelijk draagvlak voor kernenergie is belangrijk. We willen niet investeren in deze technologie zonder de maatschappij daar actief bij te betrekken. Volt wil een uitgebreide maatschappelijke dialoog en objectieve informatiecampagnes. Belangrijk daarbij zijn de feiten, maar ook de gevoelens en percepties van de bevolking. • Volt wil meer Europees onderzoek naar kernenergie in de brede zin. We stimuleren onderzoek naar de ontwikkeling van kleine kerncentrales. Ook komt er meer aandacht voor de veilige verwerking van kernafval. • Volt wil meer Europees onderzoek naar kernfusie. Kernfusie produceert geen kernafval en geeft ons een enorme kans om onze energieproblemen op te lossen. • We gaan Europees samenwerken voor het werven, opleiden en bijscholen van personeel in de kernenergiesector. We kijken hier specifiek naar de regio's waar de kerncentrales staan, om deze regio's te laten profiteren van de werkgelegenheid en scholing. • We maken het recyclen van energiestaven tot Europese standaard. Dit gebeurt nu alleen in Nederland en Frankrijk. Dit bespaart ons heel veel kernafval, omdat 95% van een gebruikte energiestaaf uit een kerncentrale nog bruikbaar is. • Er komt meer financiële steun voor kernenergie. Daarbij zetten we ons in voor een groot Europees kernenergiekenniscentrum, nu een groot deel van de EU nieuwe centrales gaat bouwen.
11		<p>Nederland weer op de rit Verkiezingsprogramma 2023</p>	<p>3. Energie en Klimaat JA21 wil:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voluit kiezen voor kernenergie: kernenergie als dé elektriciteitsbron van de toekomst bestempelen. • Snel planologische voorwaarden scheppen en de aanbesteding starten voor nieuwe kerncentrales in Borssele en op de Eemshaven en de Maasvlakte. • Langdurig commitment afgeven zodat we kerncentrales zonder subsidie commercieel rendabel kunnen bouwen. • Grootschalig inzetten op Small Modular Reactors die er in 2030 al kunnen staan: klein, efficiënt en door luchtgekoelde systemen niet gebonden aan locaties aan het water. • Investeren in het onderzoek naar thorium en recycling van

			<p>kernafval.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Deelnemen aan onderzoek naar veelbelovende innovatieve nucleaire projecten zoals 'Project Pele' van het Amerikaanse Ministerie van Defensie: transporteerbare minicentrales die in 2025 operationeel kunnen zijn. • De mogelijkheden onderzoeken van het ombouwen van reeds gesloten kolencentrales tot kerncentrales, waarmee de kosten met een derde gedrukt kunnen worden, zoals blijkt uit onderzoek van het Amerikaanse Ministerie van Energie. <p>(...)</p> <p>JA21 is dé kernenergiepartij bij uitstek en pleit onomwonden voor een grootscheepse uitrol van kernenergie in Nederland. Sinds ons aantreden in de Tweede Kamer hebben wij een groot aantal plannen en moties ingediend om deze vorm van energie sneller en intensiever uit te rollen. En met reden. Want kernenergie is efficiënt, veilig, met de kleinste ecologische voetafdruk ook nog eens erg schoon én we sparen ons mooie Nederlandse landschap ermee.</p> <p>JA21 wil toe naar een toekomst waarin elektriciteit vrijwel uitsluitend nog met kernenergie wordt opgewekt. Frankrijk, waar elektriciteit al decennia voor zo'n driekwart met kernenergie wordt opgewekt, laat zien dat dit mogelijk is. En al helemaal met behulp van de recente snelle ontwikkelingen en innovatie op dit terrein.</p>
12		<p>Woord houden Verkiezingsprogramma 2023-2027</p>	<p>7 Verantwoord verduurzamen (...) Verder wil de SGP: (...)</p> <ul style="list-style-type: none"> • naast inzet op nieuwe (kleine) kerncentrales, onderzoek naar getijdencentrales in de Noordzee, in combinatie met kustverdediging en verplaatsing van start- en landingsbanen van Schiphol naar zee;
13		<p>Nu is het moment Verkiezingsprogramma 2023</p>	<p>5 Klimaat, duurzaamheid en de energietransitie (...)</p> <p>Duurzame energie maakt ons ook minder afhankelijk van andere landen. Kernenergie zou kunnen helpen bij deze transitie. DENK staat open voor nader onderzoek hiernaar.</p> <p>(...)</p> <p>Energietransitie (...)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kernenergie sluiten we niet uit als optie, want atoomstroom is bijna klimaatneutraal. Maar het radioactieve kernafval moet wel veilig opgeborgen kunnen worden.
14		<p>Hier staan wij voor Verkiezingsprogramma 2023</p>	<p>Klimaat natuur en energie (...)</p> <ul style="list-style-type: none"> • 50PLUS wil de inzet op innovatieve duurzame energiebronnen voortzetten maar wij verzetten ons tegen kapitaalvernietiging door verplichte en versnelde uitrol van onbewezen technologieën. • 50PLUS steunt de huidige inzet voor twee nieuwe kerncentrales en ziet mogelijkheden in de kleine modulaire kerncentrales. Wij eisen de hoogst mogelijke standaarden voor de veiligheid en veilige opslag van afval. • De ontwikkeling van kernenergie gebaseerd op schone kernfusie is interessant en vraagt mogelijk om flexibiliteit ten aanzien van de eerste twee punten.
15		<p>Iedere dag BBBeter Verkiezingsprogramma 2023-2027</p>	<p>Natuur en landschap (...)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wij gaan ons inzetten voor kernenergie en totdat dit voldoende energie oplevert, zullen zonnepanelen alleen op plekken als daken, geluidswallen en boven parkeerplekken komen.

			<p>Duurzame energie (...)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Onze laatste meest moderne kolencentrales worden niet gesloten zolang daar geen betrouwbare alternatieven voor in de plaats zijn gekomen, zoals kernenergie. De stroomproductie uit wind en zon fluctueert veel te sterk (op alle tijdschakelaars van minuut tot jaar) om alle continu producerende systemen te vervangen. <p>(...)</p> <ul style="list-style-type: none"> • We investeren in onderzoek en innovatie op het gebied van duurzame energie. Denk aan nucleaire energie, waterstof, ammoniak, methanol en biogas. • Tevens kunnen we ook denken aan middelgrote kerncentrales, getijdenstroom, waterkrachtcentrales, aardwarmte en waterwarmte. Alle initiatieven die, eventueel met opstartsteun van publieke middelen, door privaat initiatief tot stand kunnen komen. <p>Beschikbaarheid van energie</p> <ul style="list-style-type: none"> • We investeren in kernenergie als een bron van duurzame energie door de huidige nieuwbouw van geplande kerncentrales te versnellen en aan te vullen met kleine SMR (small modular reactors), zodat we 24 uur per dag elektriciteit, waterstof en warmte kunnen produceren waarbij we reactoren op strategische plekken plaatsen om zo het transport van deze energie tot een minimum te houden.
16		<p>Allemaal anders, maar toch gelijkwaardig <i>Verkiezingsprogramma 2023-2027</i></p>	<p>– (op het partijcongres op 1 oktober bij het vaststellen van het definitieve programma waren een aantal pro-kernenergie amendementen ingediend die met grote meerderheid werden weggestemd)</p>
18		<p>Nederland voorop en vooruit <i>Verkiezingsprogramma 2023</i></p>	<p>Klimaat, Energie en Duurzaamheid (...)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zo snel mogelijk energiesoeverein worden en betaalbare energie produceren voor de inwoners van Nederland. Dit kan door kerncentrales te bouwen en het gasveld in Groningen veilig en verantwoord open te houden <p>(...)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Onderzoek naar SMR (Small-Modular-Reactor) energiecentrales op basis van bestaande en Thorium technologie wordt actief gestimuleerd. <p>Technologische vooruitgang (...)</p> <p>- Voor de lange termijn is kernenergie een belangrijke energievorm in de energiemix</p>
19		<p><i>Tijd voor herstel</i> <i>Verkiezingsprogramma 2023</i></p>	<p>Energiezekerheid en klimaatbeleid (...)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zon, wind, geothermie, groen gas, waterstof en kernenergie hebben de toekomst. De overheid dient de regie te voeren over de energietransitie ten behoeve van haar inwoners en ondernemers <p>(...)</p> <ul style="list-style-type: none"> • De overheid treft de nodige ruimtelijke reserveringen voor windparken en waterstofproductie op de Noordzee, kerncentrales, warmte/geothermie en voor waterstof en ammoniak als opslag/dragers van energie. (...) • Kernenergie levert een onmisbare bijdrage aan een continue en CO2-vrije energievoorziening. We treffen voorbereidingen voor de bouw van ten minste twee nieuwe kerncentrales en verkennen daarnaast actief de mogelijkheden voor Small Modular Reactors (SMR's).

